

Täysistunto

Torstai 17.11.2016 klo 15.59—21.34

2.3. Suullinen kysymys Talvivaaran kaivoksen rahoittamisesta (Touko Aalto vihr)

Suullinen kysymys SKT 119/2016 vp

Suullinen kyselytunti

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Seuraava kysymys, edustaja Aalto.

Keskustelu

16.43 **Touko Aalto vihr:** Arvoisa puhemies! Hallitus on tehnyt valtavia leikkauksia ihmisten perusturvaan ja koulutukseen. Yhteen riskisijoitukseen riittää silti kerta toisensa jälkeen rahaa. Talvivaaran pohjattomaan rahareikään on kärrätty yhteensä jo lähes miljardi euroa sen koko elinkaaren aikana, eikä loppua näy. Tämä Talvivaaran ihme maksaa veronmaksajille 10 miljoonaa euroa kuussa. Hallitus perustelee Talvivaaran jatkoaikaa ja 100 miljoonan euron lisärahoitusta sillä, että kaivoksen toiminta olisi kenties talouden ja ympäristön kannalta kestäväällä pohjalla. Kysyn pääministeriltä: kuinka paljon veronmaksajien tai sijoittajien rahaa kaivos tarvitsee ennen kuin yhtiön kassavirta on positiivinen, ja onko yhtiön kuvaavassa kassavirtaennusteessa vuoteen 2018 otettu huomioon ympäristölupien erittäin todennäköisesti vaatimat investoinnit ja velvoitteet?

16.44 **Pääministeri Juha Sipilä** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Vastuuministeri ei ole paikalla, pääministeri yrittää nyt olla tässä yleisministeri.

Ensinnäkin sitä, mitä tuolla Terrafamessa on tehty reilun vuoden aikana, voi kutsua ihmeeksi. Valtion omistamien yritysten työntekijöitä harvoin kiitetään. He joutuvat olemaan, tekemään töitä tavallista suuremman julkisuuden paineen alla, ja sitä, mistä siellä lähdettiin ja mihin nyt on päästy, voidaan kyllä kutsua ihmeeksi.

Ympäristöasiat ovat aivan erilaisessa kunnossa kuin vuosi sitten. Prosessissa olevia riskejä ja prosessissa olevia ongelmia on saatu valtava määrä ratkaistua vuoden aikana. Mutta totta kai taloudelliseen toimintaan, yritystoimintaan sisältyy aina taloudellinen riski. Sekin on pienentynyt nyt vuoden aikana, siellä on päästy hyvin suunnitelman mukaan eteenpäin. Yhtiön arvio on tällä hetkellä, että se tarvitsee rahoitusta 150 miljoonaa euroa ennen kuin se pääsee kassavirtaposiitiviseksi (Puhemies koputtaa) ja tämä hetki olisi vuoden 18 kesällä.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Pyydän niitä edustajia, jotka haluavat esittää lisäkysymyksen, nousemaan ylös ja painamaan V-painiketta.

16.46 **Touko Aalto vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Terrafamen aikana Talvivaaran kaivoksen vesiongelmaa on ratkaistu pääosin vain ympäristöluvan ja ympäris-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 116/2016 vp

töläin vastaisilla lisäjuoksutuksilla. Jo kaivoksen perustamisesta lähtien tarpeen ollut jätevesien puhdistustekniikka on vasta pilotointivaiheessa. Teollisen mittakaavan vedenpuhdistamoa voidaan joutua odottamaan jopa useita vuosia. Arvoisa pääministeri: millä perusteella Talvivaaran kaivoksen ympäristöasiat on hoidettu Terrafamen aikana hyvin?

16.46 Pääministeri Juha Sipilä (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Näissä jätevesissä olevien metallipäästöjen arvo on suurin piirtein yksi kymmenesosa ympäristöluvan sallimista arvoista, eli mennään kirkkaasti niissä rajoissa. Alueella oleva vesitase eli vesivarannot ovat 10 miljoonasta kuutiosta vähentyneet 4,2 miljoonaan kuutioon. Pääasia siinä on se, että se prosessi nyt toimii, haihduttaa vettä noin 300 000 kuutiota kuukaudessa. Eli se prosessi toimii sillä tavalla, että se kuluttaa vettä eikä tuota säilöttäväksi tuolle alueelle jätevesiä ja vesiä, jotka ovat muodostaneet tuon riskin. Koska alue on valtavan suuri, sinne sataa vettä, ja tämän vesitaseen täytyy pysyä kunnossa sillä tavalla, että ympäristöön ei pääse pilaantuneita vesiä.

16.47 Pertti Salolainen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kuluneina vuosina on siellä Talvivaaran ympäristössä aika monta järveä tuhoutunut todella heikkoon kuntoon. Nyt kysymys kuuluu: Mikä on todellisuudessa tämä Nuasjärven tilanne, koska sinnehän johdetaan nyt näitä jätevesiä, valtavia määriä on johdettu sitä putkea pitkin? Nuasjärvi on erittäin herkkä ekosysteemi. Vaikka pitoisuudet ovat hyvin vähäisiä, niin siitä voi aiheutua korvaamattomia vahinkoja, ja tämä on sitten yhteydessä vesistöjen kautta suuriin vesistöihin, Oulujoen vesistöön ja niin pois päin. Onko pääministeri täysin vakuutunut, että tässä nyt ollaan turvallisella tiellä? (Touko Aalto: Hyvä kysymys!)

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Myönnän pääministerille puheenvuoron. Totean samalla, että ympäristöministeri ei ole paikalla. Tässä mennään kohta aikalaisiin substansseihin, mutta pääministeri niin halutessaan toki voi vastata. — Olkaa hyvä.

16.48 Pääministeri Juha Sipilä (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Myöskin Nuasjärveen menevä vesi täyttää kirkkaasti tiukentuneet ympäristölupavaatimukset. Olen saanut vakuutuksen myöskin ympäristöministeriöstä, että näin on. Keskustelin tästä pitkään ympäristöministeriön kansliapäällikön kanssa, ja hän myöskin todisti tämän saman, kun hän on tietenkin käynyt kaivoksella sen eri vaiheissa, ja hän sanoi, että vuoden aikana siellä on tapahtunut nimenomaan ympäristönäkökulmasta ihme.

16.49 Lauri Ihalainen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Me olemme tämän kokonaisharkinnan perusteella päätyneet siihen, että Terrafamen kaivostoiminnan jatkamiselle on perusteita lähinnä kolmesta syystä: Ylösajo on sujunut suunnitelmien mukaisesti, ja nyt tarvitaan myös aikaa sille, että tätä uutta ulkopuolista omistajuutta saadaan yhtiöön ankkuriomistajaksi, ja se vaatii nyt vähän vielä ponnisteluja. Toiseksi, näissä ympäristöasioissa on kuitenkin edetty toivotulla tavalla. Ja meidän ajattelussamme painaa yksi asia melkein yli muiden, ja se on se, että tässä on kysymys 1 500 ihmisen työpaikasta ja heidän perheittensä toimeentulosta. Tämäkin on aika tärkeä asia. Kainuun alueelle, jos tämä menee nurin, ei näille ihmisille synny uutta työtä välittömästi. Me ajattelemme, että pitää olla työtä ja toimeentuloa, ja tämä on iso joululahja näille perheille.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 116/2016 vp

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Haluaako pääministeri kommentoida?

16.50 Pääministeri Juha Sipilä (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Juuri näin, ja se vielä, että ne työntekijät, jotka kaivoksella ovat töissä, ovat tehneet todella hyvää työtä viimeisen vuoden aikana ja pidemmälläkin ajalla, että nämä asiat saadaan kuntoon. Työntekijät kertoivat, että he ovat olleet kovan paineen ja painostuksen alla myöskin yksityiselämässään johtuen tästä yhtiön huonosta maineesta ja tästä julkisesta keskustelusta. Minusta he ansaitsevat nyt tässä yhteydessä kiitoksen siitä hienosta työstä, mitä siellä Kainuussa on tehty. Tämän merkitys koko Kainuulle myöskin työpaikkoina on valtavan suuri. Tämä kaivos toimiessaan täydellä kapasiteetilla on yli 10 prosenttia koko Kainuun bruttokansantuotteesta. Sillä on todella iso merkitys siellä.

16.51 Timo V. Korhonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Terrafame on onnistunut kiistattomasti näissä ympäristökysymyksissä, aivan kiistattomasti. Huomenna muuten Terrafamella käynnistetään mittava uusi keskusvedenpuhdistamo, ja siellä on useita vesipilotteja käynnissä, jotka kaikki edelleen vievät tätä Terrafamea eteenpäin. Eilen julkistetun vaikuttavuusselvityksen mukaan Terrafame on tiellä, jonka myötä se tulee työllistämään Suomessa yli 4 000 ihmistä vuosittain, Kainuussa noin 1 500 ihmistä. Sen tuotantovaikutukset ovat Suomessa vuositasona yli miljardi euroa, siis valtava suomalainen työllistäjä. Tällä hetkellä uudella päätöksellä Terrafamea pääomitetaan 100 miljoonalla, siihen on pistetty nytten vajaa puoli miljardia. (Puhemies koputtaa) Kun näitä mainitsemiani lukuja ajatellaan, pääministeri, (Puhemies koputtaa) miltä tämä 100 miljoonan pääomitus vaikuttaa?

16.52 Pääministeri Juha Sipilä (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Tämä on totta. Alueella otetaan käyttöön uusi keskuspuhdistamo, siellä tehdään jatkuvasti töitä sen eteen, että se prosessi paranee ja että ympäristöasioissa päästään yhä eteenpäin. Tämä vesitase esimerkiksi on todella nopeasti parantunut kuntoon.

Minun täytyy sanoa sillä tavalla, että jos me suhtautuisimme kaikkiin ongelmiin, varsinkin niihin ongelmiin, jotka ovat kovin kovin negatiivisessa sävyssä julkisuuden käsittelyssä, samalla tavalla kuin tuo sinnikäs joukko tuolla Sotkamossa on suhtautunut, niin minä uskon, että Suomi olisi ihan erinäköinen maa tänä päivänä. He ovat näyttäneet meille sinnikkyydellä esimerkkiä siinä, että mahdottomasta voidaan tehdä mahdollinen.

Mitä tulee tähän jatkorahoitukseen, niin hallituksen edellytyksenä on ollut se, että siihen rupeaa löytymään yksityistä rahaa. Nyt olemme (Puhemies koputtaa) saaneet varmuuden, että sitä löytyy, mutta toinen asia on sitten se, millä ehdoilla tuota rahaa kannattaa ottaa ja missä vaiheessa.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Myönnän vielä puheenvuorot edustajille Sarkkinen ja Järvinen.

16.54 Hanna Sarkkinen vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Talvivaaran kaivokseen on käytetty paljon veronmaksajien rahaa ja rahaa joudutaan joka tapauksessa vielä käyttämään, joko toiminnan tukemiseen tai toiminnan alasajoon. Kainuun työllisyyden kannalta parasta olisi, että kaivos voisi jatkaa ja työpaikat voisivat siellä pysyä. Toiminnan

Pöytäkirjan asiakohta PTK 116/2016 vp

tulee kuitenkin täyttää ympäristön reunaehdot. Enää ei ympäristöä voida pilata, ja vanhat ympäristövahingot täytyy korvata. Lisäksi kaivoksen tulee olla taloudellisesti kannattava, veronmaksajien rahoja ei sinne voida enää pitkään laittaa.

Haluankin kysyä ministeriltä: milloin johtopäätökset lopullisesti vedetään, jos yksityisiä sijoittajia ei mukaan saada, eli mikä on se lopullinen päivämäärä? Lisäksi haluan kysyä pääministeriltä: Mikä on oleellisesti muuttunut kevään ja tämän päivän välillä, kun sanoitte, että siellä on tapahtunut ihme? Mikä tämä ihme nyt on, (Puhemies: Nyt on pääministerillä puheenvuoro!) kun hallituksen linja on muuttunut?

16.55 Pääministeri Juha Sipilä (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Tuli montakin kysymystä.

Aloitan täältä loppupäästä eli siitä, mikä on muuttunut vuodessa. Silloin kun teimme viime kesänä, viime keväänä päätöksiä, meillä oli kolme isoa riskiä käsillä: meillä oli ympäristöriski, meillä oli prosessiriski, ja meillä oli taloudellinen riski. Siinä olosuhteessa, kun käsitelimme asiaa, me tulimme siihen tulokseen, että sulkeminen on ensisijainen vaihtoehto. Jätimme oven auki sille, että jos nämä asiat saadaan kuntoon ja ulkopuolista rahoitusta löytyy, niin toiminta voi jatkua. Nyt ympäristöriski on pienentynyt merkittävästi, asioita on saatu kuntoon. Prosessiriski on pienentynyt merkittävästi, asioita on saatu kuntoon, siitä on jo näyttöä. Ja taloudellinen riski pienenee nyt suunnitellussa aikataulussa. Tämä on se iso muutos, mikä tässä on tapahtunut.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Vielä valtiovarainministeri haluaa tähän jotain sanoa.

16.56 Valtiovarainministeri Petteri Orpo (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Me olemme tosiaan varanneet tähän täydentävään budjettiesitykseen, joka annetaan eduskunnalle lähiaikoina, 100 miljoonaa euroa, ja kun tätä pohtii valtiontalouden näkökulmasta, kun katsoo nämä vaihtoehdot, niin tässä tilanteessa ja sen kehityksen valossa, jota siellä Kainuussa on tapahtunut, tämä oli järkevä päätös.

Mutta aivan yhtä selvää on se, että jollakin näkyvissä olevalla aikavälillä se kassavirta pitää saada positiiviseksi ja kaivostoiminta kannattavaksi, koska pidemmän päälle ei tietenkään valtio voi tukea kannattamatonta liiketoimintaa. Mutta kun nyt se kehitys on ollut niin hyvää, kuten pääministeri tässä totesi, ja kun vaihtoehtoiskustannus olisi vielä se (Puhemies koputtaa) 1 500 työpaikkaa plus se valtava isku siihen ilmapiiriin, niin nyt tämä oli ainut oikea ratkaisu.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Vielä edustaja Järvinen, viimeinen puheenvuoro.

16.56 Heli Järvinen vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ruralia-instituutti on arvioinut, että Talvivaara työllistää jopa 2 000 ihmistä, ja on ilman muuta selvää, että Kainuun alueelle tämä on aivan elintärkeä kysymys myös työllisyyden näkökulmasta.

Kun se toinen puoli totuutta on se, että valtio on pistänyt siihen rahaa lähes miljardi euroa, voi kieltämättä puhua ehkä tämän maan kaikkein kalleimmasta työllisyysprojektista. Se tarkoittaa käytännössä sitä, että yhtä työpaikkaa kohden valtion rahaa on kulutettu noin

Pöytäkirjan asiakohta PTK 116/2016 vp

400 000 euroa. Siihen olisi päästy muillakin keinoilla, ja samalla ympäristö olisi säästynyt pilaantumatta. Tälle tielle on kuitenkin lähdetty.

Nyt kaksi kysymystä. Ministeri Lindström, tiedätekö ainoatakaan mittakaavaltaan yhtä suurta työllisyysprojektia kuin Talvivaara on, missä yhtä työpaikkaa kohden rahaa on käytetty näin merkittävästi? Ja pääministeri Sipilä, te sanoitte, että rahoitusta jatketaan vuoden 18 puoliväliin asti, jolloin toiminnan pitäisi olla kannattavaa. (Puhemies koputtaa) Jos näin ei ole, oletteko valmis silloin lyömään jarrut pohjaan?

16.58 Pääministeri Juha Sipilä (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Myöskin vihreiden hallituksen aikana kaivosta on tuettu, ja sieltä koostuu, useamman hallituksen ajalta, se, mitä on tehty. Silloin kun me saamme tämän yhtiön ja ongelman ja haasteen käsiimme, me joudumme punnitsemaan vaihtoehtoja. Toisessa kädessä on vaihtoehto sulkemisesta, jonka arvioitu kustannus liikkuu 250—500 miljoonan paikkeilla, ja toisessa kädessä on sitten se, saadaanko ne asiat siellä kuntoon ja onko se halvempi ja yhteiskunnan kannalta järkevämpi tie edetä. Olemme päätyneet siihen, että asiat on saatavissa ja saatu sitä vauhtia kuntoon kuin olemme odottaneet ja edellyttäneet ja silloin tämä tie, mitä nyt etenemme, on myöskin ympäristön kannalta pitkässä juoksussa se järkevämpi tie. Päätöksiä tehdään aina niillä faktoilla ja siinä tilanteessa, missä ollaan.

16.59 Oikeus- ja työministeri Jari Lindström (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Minä en tätä näe niinkään pelkkänä työllisyysprojektina vaan tämmöisenä elinkeinoprojektina. Me olemme monta kertaa hallituksena olleet siinä tilanteessa, että me olemme joutuneet valitsemaan, kumpaan suuntaan me lähdemme, tietäen sen, niin kuin pääministeri sanoi, että se maksaa, mentiin suuntaan A tai suuntaan B.

Ja kyllä minulla ainakin se iso juttu tässä ovat — totta kai ympäristö on tärkeä, kukaan ei halua sitä pilata — nämä työpaikat. Niin kuin edustaja Ihalainen loistavassa puheenvuorossaan sanoi ja toi esille, tämä on niin iso juttu Kainuulle, että mistä muualta saisi sinne työpaikkoja näin paljon. Tämä merkitsee tälle hallitukselle paljon, mutta ei millä tahansa ehdoilla, kuten ministeri Orpo sanoi.

Kysymyksen käsittely päättyi.